

4.

Pojemo lepe pesmice,
Domače so nam rožice.
Ti zemlja pa počivaj zdaj,
Pomlad nam priti kmali daj!

5.

Pomlad nam priti kmali daj:
Veselih rožic, tičic raj,
In tudi žita polni klas,
Bogato leto — boljši čas!

Jakoslav.

Novice.

Iz Zagreba. (*Naročilo na „živalstvo in rastlinstvo“*.)
Dokler nam slovenska matica ne oživi, žalibog, nimamo druge poti za izdajo kakenga večega dela, kakor naročilno, ker še nimamo založnikov učenim in lepoznavskim knjigam. Taka je tudi s „prirodopisom živalstva in rastlinstva“, ki sta ga poleg Pokorniga prav izvrstno izdelala znana slovenska pisatelja, gg. Fr. Erjavec in J. Tušek, učitelja na viši realki v Zagrebu, da nam o svojem času služi kot učna (šolska) knjiga na gimnazijah in realkah. Zato se bo dalo to v več ozirih zelo imenitno delo po naročilni poti na svitlo, če najde potrebne podpore med Slovenci, in sicer v dveh zvezkih, katerih prvi bode obsegal „živalstvo“, drugi pa „rastlinstvo“ (vsaki okoli 10 tiskanih pol). Naročnina za vsak zvezek iznaša 70—80 nkr., in se bode plačevala po prejemi naročenih iztisov; razpošiljale se bodo pa knjige čast. gg. nabiravcem naročnikov, ki več kakor 2—3 iztise naročé, živalstvo posebej in rastlinstvo posebej, čast. naročnikom posamesnih iztisov pa obé knjigi vkup s prošnjo, da prejemniki posamesnih iztisov naročnino koj o prejemi na pošti (t. j. mit Postnachsnahme) plačajo, ostali gospodje pa kmali po prejemi. Naročila prosimo vsaj do srede mesca januarja; berž ko se oglasi toliko naročnikov, da bodo plačani tiskarni stroški, pojde delo v natis, da „živalstvo“ mesca aprila, „rastlinstvo“ pa mesca junija beli dan zagleda. Vsak 13. iztis se bo dajal po verhu. — Vabijo se na obilno naročbo vsi slov. rodoljubi, katerim je v resnici mar, da dobimo s časom potrebne šolske bukve v slovenskem jeziku; sosebno pa naj blagovolijo naročnike nabirati čast. vredništva slovenskih časopisov, sl. čitavnice in semenišča, kakor tudi gg. učitelji po gimnazijah, realkah in ljudskih šolah, da se delo srečno spravi na svitlo. V Zagrebu prejemata naročila gg. pisatelja, v Celovcu pa vredništvo „Slov. Glasnika“ in „Slov. Prijatla“. *)

Iz Zagreba. Eno leto je zopet preteklo v neskončno večnost; stojimo na pragu novega leta vsaki z drugimi sklepi. Eden sklepa to, drugi uno, tretji zopet drugače obrača — Bog pa oberne. Ne morem si tedaj kaj, da naj poprej ne izrečem serčne želje: Bog nam daj veselo novo leto, našemu verlemu „Tovaršu“ pa čedalje obilneše podpore in dolgo, srečno življenje! Želim pa še posebno, da bi učitelji tudi z dopisovanjem podpirali svoj list, ker žalostno je, da v učite-

*) Tudi „Tovarš“ prejema naročila na to lepo in koristno delo. Vredn.

ljskem časopisu nahajamo tako malo dopisov, ki bi narodni duh širili, krepili domoljubnost in marsikterega sanjača o tuji kulturi spodbujali na delo in večo marljivost. „Tovars“ naj bi bil slovenskim učiteljem za pogovore in odgovore, pedagogične zastavice in uganke, ktere ga naj bi pazljivo in skerbno prebirali, ne le pogledali, je li kaj novega iz Ljubljane in v premembi v učiteljskem stanu, potem pa z njim — v kot, da ga pajki prebirajo. Kaj pa, — nulla regula sine exceptione — tudi tū; naj mi pa ne zamerijo tega učitelji slovenski; govorim to iz lastne skušnje: experientia docet! — Zdaj pa nekaj novega od tukaj: V Zagrebu odperl se je z novim šolskim letom novi zavod za izobraževanje realnih učiteljev, v ktere ga jemljó se mladenči iz osmega latinskega ali šestega realnega razreda. Tudi učiteljski pripravniki, ki so izprašani za glavne poterjene učitelje, morejo priti v to učilišče, ki je zopet jasni znak spešnega šolskega napredovanja na Hervaškem. — Tukajšnje učiteljsko pripravništvo spelo se je tudi na visoki verh napredka, česar o prejšnjih letih ne moremo reči. Razlagajo se 28 ur na teden in sicer sledeči predmeti: verstvo, hervaški in nemški jezik, odhranivanje z dušoslovjem ali s filozofijo, zlog pismenih sestavkov, zemljopis cele Avstrije s hervaško zgodovino, poljsko gospodarstvo, priropisje, krasopis, risanje, godba in petje. Stari Sojka, učitelj godbe, šel je preteč. mesec v pokoj po dolgi, nevtrudljivi delavnosti v pripravnišnici, poleg ktere je nekda prav dober vid, skoro popolnoma zgubil. Zato mu je pa rekel zadnje uro njegovega podučevanja g. vodja Klaić, da mu njegovega truda na tej zemlji ne more nihče plačati, ter mu želi, da bi se še dolgo veselil v prijetnem miru in še več let mogel gledati plod svojega truda, za ktere ga mu je že marsikteri učitelj hvalo izrekel. Namesti njega uči zdaj godbo g. Lihtnega, ki je tudi jako izurjen v svojem poklicu. Razun nekterih omenjenih predmetov uče se nekteri pripravniki tudi berzopisa ali stenografije, le škoda, da do zdaj le še samo dva! Da je zloga in marljivost tudi pri pripravnikih, se vidi iz tega, da se radovoljno uče tudi talijanskega jezika, ki je posebno koristen tistim, kteri gredo služiti v Primorje, kjer se morejo potem še marsikaj po verhu prisluziti. — Marljivi g. St. Novotny, učitelj pripravništva in vrednik „Napredka“ misli z zbirko otročjih beril hervaško mladost razveseliti. Tako utegne tudi hervaška mladost dobiti kak „darek“, ktere ga pri obširni hervaški literaturi vendar še pogrešamo. Taka knjižica je sicer mala pa tehtna in spešna mladim glavicam. — Naj še omenim o tem, kar je pisal g. Horvat v poslednjem „Tovarshevem“ listu o številjenji. V naših šolah imamo to napravo, s ktero se res veliko pripomore, da učenci bolje razumejo števila. Ktera šola le količkaj more, naj si jo preskerbi; vidila bode kmali, koliko ji koristi.

L. T.

Iz belaiške okolice. Dragi „Tovars!“ Dokončal si zopet en tečaj, in reči smeš, da si se trudil za povzdigo šolstva in narodne omike. Nastopi pogumno tudi svoj novi tečaj, in trudi se, kakor do sedaj, in serčno te bode veselilo, ko boš vidil, da ti bo vsejano seme lepo zelenelo in rastlo. — Ljubi učitelji, tudi mi bodimo v novem letu bolj natančni in nikakor le poveršni, kakor nezvesti najemniki. Gojimo rod v pravem keršanskem in narodnem duhu, da bo vedno in v vseh

okolisčinah navdihnjen z nepremakljivo zvestobo in ljubeznijo do Boga, vladarja in do domovine, da bo posnemal in presegal jakost in čednost naših starih očetov. »Zerno do zerna-pogača, kamen do kamena palača«. — Vsi slovenski učitelji naj bi se pridružili našemu »Tovaršu«; pogosto naj bi mu pošiljali dobrega blaga nabranega po svojih skušnjah, da bi se zidalo trdno šolsko poslopje na podlagi narodni. Srečno novo leto šolstvu in učiteljstvu! Bog daj, da bi se vama z novim letom napočila tudi nova, lepša in boljša doba! *F. Vigete.*

Od Šentjurja na Sčavnici. Ljubi »Tovarš!« Malo ali celó nič ne prinašaš novic iz naše lepe sčavniške doline. Vem, da boš rekel: kako neki bi vaše novice prinašal, ker mi nihče ne dopisuje? Prav imaš, ljubi »Tovarš!« Pri nas je vse nekako zaspano; le redko kje se pospešuje lepa domača reč. Poslušaj tudi, kako se pri nas godi s cerkvenim petjem! Znano ti je, da Slovenci že od nekdaj radi pojó in imajo mnogo prelepih pesmic, pa vendar se ta lepa reč ne goji po vseh krajih. Slišal sem v neki cerkvi prav neprimerno petje. Po službi božji poprašam neko deklico, če ne znajo ondotni pevci in pevke nobene boljše adventne pesmi, in odgovori mi, da ne. Milí Bog! sem si mislil, kje so vendar zaostale prelepe pesmi z mičnimi napevi, post.: »Marija bod' česčena«, »Česčena si Marija z lučjo obdana vsa«, »Vi oblaki ga rosíte!« i. t. d. Milí »Tovarš!« povej nam, kdo je tega kriv? *) Saj se tovarš na tovarša rad zanaša!

Dragi bratje! V naših rokah je cerkveno in domače petje; na noge tedaj! in vsem napakam bo konec. Poslušajte, kako nas spominja pesem »Sacris solemnis«, ki pravi, da pri svetih obhajilih veselje naj vlada, in da iz serca razlaga naj petje se milo. Tudi sveti možje so od nekdaj že skerbili, da naj se popevajo v cerkvenem duhu sostavljene pesmi, pa ne, kakor se v nekterih cerkvah žalibog sliši, da so napevi vsi teatralski in za cerkev nespodobni. Bog daj, da bi tudi cerkvenemu in domačemu petju povsod prisijala lepša zarja, kar iz serca želi za lepo petje ves vneti *Jadranski.*

Z Gorenškega. Obljubil sem ti, ljubi »Tovarš«, da ti bom kaj povedal od svoje nove metode, ki jo letos rabim pri podučevanju v branji. Poslušaj me! Jaz menim, da branje ni nič drugega kakor to, da vidljivo reč spreminjamo v tako, da jo sami slišimo in tudi drugim naznanjamo; in ravno zavoljo tega urim jaz učence, da čerke hitro dobro poznajo, izrekujejo, berejo in pišejo. Tu pa jaz ne kažem le samo suhih čerk, temuč napeljujem učence, da jih sami isčejo iz primernih besed. Postavim: tebi pravimo Jaka; povej mi, kateri glasi se slišijo, kadar izgovorimo tvoje ime? — Miha! ktere glase pa izgovorimo, kadar tebe kličemo?... Vse mi morajo učenci tudi na tablice ali v pisne knjižnice zapisati. Zraven tega pa se mi tudi prav potrebno in imenitno zdi, da se učenci navadijo brati različnih rokopisov; za tega voljo dam vsako leto nekaj pisnih knjižic učencem, da mi vanje spišejo različnega šolskega blaga, in jih hranim potem od leta do leta v šoli, kakor inventarium, ter jih razdelujem učencem, da jih beró. Vidiš, ljubi moj, tako poskušam, da imam le vsako leto kaj

*) Pregovor pravi: »Kakor ptica, tako je pesem«.

novega in bolj koristnega v šoli, ker tako se prikupujem mladini in z mladino tudi staršem. Verjemi mi, ljubi „Tovars“, učitelj sedanjega časa mora biti moder, kakor vsaki vedež in priden, kakor naj boljši delavec, če hoče, da kaj prida opravi na svojem težavnem polji. — Kako pa, dragi prijatelj, ali ti iz naših milih krajev tudi dohaja kaj lepe pomoči? *) Za novo leto ti vošim, kakor naj ljubeznjivšemu prijatelju naj lepšo srečo, ki kakemu listu cveteti more. Z Bogom! —o—

Iz Ljubljane. Razpis tukajšnjega preč. knezošk. konzistorija 18. pret. m. s št. 1693/344 naznanja, da je prišel na svitlo prvi zvezek Slomščekovega slovenskega berila za nedeljske šole na deželi in da naj se rabi v imenovanih šolah. Ta zvezek obsega z godovino svete vere, ki je prav razumljivo spisan in tudi vravnan po jeziku tukajšnjih šolskih knjig.

— Veselo je brati, da se slovensko slovstvo lepo in naglo množi in razcvita, in želeči je, da bi ga rodoljubi tudi djansko podpirali in pospeševali z obilnim naročevanjem in razširjanjem. Malo časnikov imamo Slovenci, tako, da skorej vsak nekoliko bolj omikan in premožen vse lahko podpira. Kakor sebi, želi „Tovars“ tudi vsem svojim tovaršem in tovaršicam za nove leto prav veliko žive in terdne podpore. Brez djanske podpore hira in umirajo tudi časniki, in žalostno bi bilo, ko bi zavoljo tega še ktereга slana pobrala. Posebno dobro bi bilo, da bi bolj premožni, kateri sami ne beró, ali jim ni treba ravno tega ali unega časnika, pa drugim manj premožnim in ubožnim naklanjali domače časnike in tako pomagali dobri reči.

— V Mohorjevo društvo vpisuje v Ljubljani g. prof. Lesar. Sploh je želeči, da bi se bolj podpirala ta hvale vredna braterna.

— Dunajski nemški šolski časnik: „Oesterreichischer Schulbote“ je začel letos svoj 14. tečaj; vreduje ga dr. F. K. Hillardt (vradnik v razdelku za uk c. k. derž. ministerstva, bivši učenik in odgojnik, lastnik zlate svetinje za umetnost in znanost i. t. d.) Kakor do zdaj, pravi ta časnik, si bo tudi zanaprej prizadeval, da bo pospeševal ljudsko šolo in prinašal šolske naznanila i. t. d. iz domačih in tujih dežel. Izhaja 5. 15. in 25. dan vsakega mesca po 1½ pole, in velja za celo leto po pošti 3 gold. 40 kr. pri L. W. Seidel-nu (& Sohn), Graben št. 4. na Dunaji. Priporočamo ga vsem učiteljem, da bi ga raji podpirali, kakor kake druge ptuje časnike.

Premembi v učiteljskem stanu.

V Ljubljanski škofiji. Postavljena sta gg. poterj. pripravnika: Anton Besek za učitelja v Goče, Franc Kavčič za podučitelja v Semič.

*) Tako, tako! Upamo, da bo vedno bolje.

Vredn.

Listnica. Č. g. L. P.: Vsi Riharjevi napevi cerkvenih pesem veljajo kakih 12 gold. „Cecilija“ se še dobi pri g. Giontinetu. G. F. Š.: Založništvo „Tov.“ Vas prosi še za 30 kr.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.